

формують корисні вміння та навички, відкривають безліч можливостей. Такими проектами на сьогоднішній день є такі:

- «рівний рівному»;
- «твоє життя – твій вибір»;
- «знаємо та реалізуємо свої права».

Організація цікавого дозвілля. Необхідною частиною перебування дітей у притулку є організація цікавого дозвілля. Це дає можливість кожній дитині (за її бажанням) розкритись і пізнати свій творчий потенціал, спробувати власні сили, знайти свій талант, відчути неповторність життя.

На наш погляд, чим більше можливостей ми надамо дітям для самореалізації як у притулку, так і за його межами, тим менша можливість того, що вони будуть «шукати свій шлях» у палінні, алкоголі, вживанні наркотиків тощо.

Але слід пам'ятати, що одним із важливих напрямів формування бережливого ставлення до особистого здоров'я у дітей, які потрапили до притулків, є *сімейне виховання*. Хочемо зазначити, що більшість дітей які потрапляють до притулків, з кризових сімей. Тому в такому випадку для досягнення бажаних результатів доцільною є *соціально-профілактична робота з батьками* кризових сімей. Існують різні *форми соціально-профілактичної роботи з батьками* кризових сімей:

- батьківська рада;
- вечори-дискусії;
- опитування;
- консультації батьків з питань запобігання залежності (наркоманії, алкоголізму, тютюнопаління);
- поради батькам з питань формування бережливого ставлення як до особистого здоров'я, так і здоров'я їх дітей;
- забезпечення літературою, аудіо- та відеоматеріалами з питань здоров'я.

Першочерговим завданням у соціально-профілактичній роботі з батьками є формування у них свідомого прагнення бережливого ставлення до особистого здоров'я та ведення здорового способу життя, а також виховання за підтримки працівників притулку в дітей потреби у здоров'ї як життєво важливій цінності та свідомого прагнення до ведення здорового способу життя.

Отже, формування бережливого ставлення до особистого здоров'я – це досить складний і комплексний процес, що передбачає використання інноваційних виховних технологій, метою яких є придбання дітьми притулків для неповнолітніх необхідних знань, умінь, навичок і зміни усталених звичок щодо особистого здоров'я. Це можливо лише у випадку, коли індивід буде активним учасником усього виховного процесу. А отримана інформація має увійти в повсякденне життя дитини, і на основі усвідомлення й прийняття стати переконанням і мотивацією до збереження свого здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васічкина О. В. Здоровий спосіб життя як складова життєвої компетентності учнів / О. В. Васічкина, В. О. Смоляр // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – Харків : ХДАДМ (ХХП), 2007. – №11. – С. 221 – 225.
2. Збірка казок та оповідань до Програми занять з профілактики ВІЛ / СНІДу та ризикової поведінки серед вихованців притулків для неповнолітніх у регіонах України / О. А. Виноградова, Т. В. Журавель, О. М. Лозован; За заг. ред. Т. В. Журавель. – К. : "Версо-04", 2005. – 75 с.
3. Корінчик Л. Виховання свідомого ставлення до збереження і зміцнення здоров'я / Л. Корінчик // Соціально-педагогічні проблеми сучасної середньої та вищої освіти в Україні. – Житомир : ЖДПУ, 2002. – С. 189–191.

УДК:347.148

Кільова Г. О.

заступник керівника Управління з питань звернень громадян Адміністрації Президента України

ЯКІСТЬ ОСВІТИ ЯК ОСНОВНИЙ КРИТЕРІЙ УПРАВЛІННЯ ГАЛУЗЬЮ

У статті йдеться про необхідність реформування вищої освіти в аспекті якісного підходу та розглядаються параметри виміру якості в освіті та управління якістю освіти..

Ключові слова: вища освіта, якість освіти, управління освітою.

Килевая Г. А. Качество образования как основной критерий управления отраслью образования. В статье рассматривается необходимость реформирования высшего образования в аспекте качественного подхода исследуются параметры изучения качества в образовании и управления качеством образования.

Ключевые слова: высшее образование, качество образования, управление образованием.

Kileva G. A. Quality of the education as main criterion of management branch formation The article is devoted to the problem of the necessity of reformation of higher education for the aspect of high-quality approach and the parameters of measuring of quality in education and quality management of education.

Key words: higher education, quality of education, management education.

Реформування вищої освіти, що здійснюється в даний час в усьому світі, і в Україні зокрема, – об’єктивна необхідність, що визнається більшістю науковців і практиків. Недостатність об’єктивної інформації про функціонування самої системи освіти породжує різноманітність підходів, а інколи і негативне розуміння самих реформ, що потребує пошуку надійних показників для оцінки перетворень, що відбуваються.

Мета реформування – збереження та примноження позитивного освітнього потенціалу, освітньої інфраструктури, їх розвиток – висуває на перший план проблему управління якістю освіти, що охоплює собою все в освіті: формування особистості, громадянина, фахівця. Актуальність досліджень якості освіти детермінується необхідністю, – без втрати надбань, одночасно вийти на нові рівні якості. Відтак ця проблема постає як одна з головних у сучасних філософських, політичних, культурологічних і педагогічних розвідках, пошуках та дискусіях. Проте практично до останнього часу вона не має більш-менш узагальнених контурів, не носить системного характеру.

Завдання створення нормативно-правової бази освіти, оптимізації мережі закладів освіти, трансформації гуманітарної освіти, створення системи контролю ефективності освітньої діяльності, переходу до ступеневого принципу підготовки фахівців у наростаючій мірі розглядаються під кутом зору саме якості освітніх послуг. „Якість освіти” поступово перетворюється у принцип і головний критерій ефективності системи.

Проблема управління якістю – загальна для усіх видів професійної освіти, проте її прояви залежать від специфіки напрямів і спеціальностей, з яких ведеться підготовка.

Соціальна роль підвищення якості освіти полягає у її спрямованості на подолання насадженого культу індивідуалізму, на виховання гуманної, високоморальної людини з розвиненими рисами колективізму, взаємодопомоги і соціальної відповідальності. Саме тому ґрунтовна розробка науково-практичних заходів з управління якістю освіти для вищої школи є наразі однією з найактуальніших проблем сучасності.

Системному дослідженню цієї проблеми в науковій літературі приділялось вкрай мало уваги. Можна назвати лише декілька видань українських авторів. Це роботи С. Ніколаєнка, В. Андрущенка, В. Кременя, М. Згуровського, І. Зязюна, О. Локшиної, де ця проблема отримала більш-менш визначене трактування. Крім цих авторів, проблемами функціонування системи вищої освіти в Україні взагалі займаються такі автори як Н. Верхоглядова, Г. Поберезська, Р. Канченко, А. Мазак. Розглядом проблем і шляхів входження України до Європейського освітнього простору займаються Л. Семененко, Г. Чепорова. Окремим аспектам використання соціологічного аналізу в управлінні якістю освіти присвячені праці таких авторів, як Н. Поправко та А. Рикун. Педагогічними аспектами, питаннями гуманізації та гуманітаризації освіти займаються В. Полторацька, С. Макєєв.

Немає жодної наукової галузі і жодної царини життєдіяльності, де б не виникала потреба вимірювання властивостей будь-якої природи [1; 3].

Саме таку теорію вимірювання у сфері гуманітарних і природничих наук створено на базі загальної теорії кваліметрії. Ідею про предмет кваліметрії відтворює вже сама її назва, яка складається із двох слів, які означають: якість (квалі-) і вимірювання (-метрія).

Кваліметрія – теорія, пов’язана з вимірюванням показників якості, або більш строго – теорія вимірювання властивостей речі, які визначаються через якість.

Соціальна кваліметрія – теорія вимірювання властивостей соціальної “речі”, які визначаються через соціальні якості [1; 4].

Саме методи соціальної кваліметрії дозволяють дати наукове обґрунтування процесів досліджень якості освіти у ВНЗ, які мають особливе значення в процесі реформування освіти.

Сьогодні категорія «якість» міцно увійшла й у галузь освіти, і в арсенал педагогічних понять із узагальненим значенням навантаженням як сукупність певних властивостей, що характеризують сутність об’єкта й відмінність його від інших.

Якість освіти – категорія, що позначає всі компоненти й аспекти розвитку освіти як системи. Для дослідження якості освіти як основного параметру освітнього менеджменту необхідно визначити, який саме зміст з усіх різноманітних варіантів визначень поняття “якість” вкладається в цей термін. Отже, якість – це об’єктивна, істотна внутрішня визначеність об’єктів і процесів, що спричиняє їх придатність і пристосованість для певних призначень, цілей, завдань, умов, що визначаються людиною й суспільством. Поняття ж “якість освіти” доречніше за все тлумачити з точки зору споживачів освіти, тоді кожний окремий суб’єкт матиме своє визначення. Для студента освіта якісна, якщо вона сприяє розвитку його особистості й професійної кар’єри. Для роботодавця освіта якісна, якщо до нього прийшов компетентний працівник. Для суспільства освіта якісна, якщо вона формує особистість, здатну до ефективної соціальної життєтворчості й т.д.

Якість вищої освіти означає якість професійної підготовленості випускника ВНЗ-майбутнього фахівця. Якість фахівця є сукупністю його професійно-особистісних властивостей, що відповідають меті вищої освіти. Якість підготовки фахівця забезпечується якістю освітньої системи (процесу), тобто рівень сформованості й розвиненості властивостей фахівця визначається якістю процесів їх формування й розвитку. Якість освітньої системи (процесу) визначається якістю частин, елементів, його складових.

Система управління якістю є тією частиною системи менеджменту вищого навчального закладу, що спрямована на досягнення результатів, відповідно мети у сфері якості надання освітніх послуг, щоб задовольняти різноманітні потреби, очікування і вимоги особистості, суспільства й держави, а також вищих навчальних закладів, які є самостійними зацікавленими сторонами [2, с. 15].

Однією з найбільш розповсюджених моделей системи управління якістю є модель Total Quality Management (TQM). Теорія загального управління якістю як філософська концепція виникла в результаті розвитку і узагальнення думок видатних людей свого часу – Е. Лемінга, Дж. Джурана, Ф. Кросбі, Т. Сейфі, С. Сінго, А. Фейгенбаума, В. Шухарта. Суть цієї концепції проста і зрозуміла – виробник створює продукцію і надає послуги такої якості, яка користується попитом у конкретного покупця. При цьому власник виробництва вибудовує зі своїми підлеглими і службовцями певні відносини, що стимулюють, мотивують і підштовхують їх до постійного поліпшення якості продукції та самовдосконалення.

За досить короткий проміжок часу загальне управління якістю з привабливої ідеї перетворилось в ефективний метод управління підприємствами та організаціями і здобуло світове визнання як стратегічний засіб забезпечення високої якості продукції при мінімізації витрат. Проте, не дивлячись на свою практичність, цей принцип, перш за все, світогляд, система відносин між людьми, філософія підприємства [3, с. 63].

Для того, щоб вищий навчальний заклад працював досконало, необхідно з використанням метода TQM створити у ньому відповідну систему менеджменту якості. Концепція загального управління якістю потребує, щоб це була соціотехнічна система.

З одного боку, метод TQM має допомагати будувати відносини співробітництва між людьми (співробітниками, постачальниками, клієнтами), а з іншого боку, дати можливість покращувати технічні і технологічні параметри виробництва і кінцевої продукції.

Таким чином, система загального управління якістю – це метод управління виробництвом, в тому числі виробництвом продуктів інтелектуальної діяльності у вищих навчальних закладах [3, с. 63].

Основною продукцією ВНЗ є знання, уміння, методологічна культура, комплексна підготовка фахівців до самореалізації в суспільстві. Ця продукція ВНЗ є наслідком надання освітніх послуг у процесі реалізації освітніх програм. Тому останні також мають піддаватися оцінюванню й акредитації не тільки з боку держави, а й з боку суспільства й авторитетних міжнародних організацій.

Другою поширеною моделлю управління якістю ВНЗ є застосування моделі EFQM, що базується на співвідношенні критеріїв результатів та критеріїв можливостей. Сутність цього співвідношення полягає в тому, що поліпшуючи сферу можливостей, можна поліпшити рівень якості щодо споживачів, працівників, показників діяльності вищого навчального закладу. І в такий спосіб відбуватиметься сталий розвиток вищого навчального закладу. Такими критеріями є: лідерство, персонал, політика і стратегія, партнери і ресурси, процеси, результати для співробітників, результати для споживачів, результати для суспільства, ключові показники діяльності вищого навчального закладу [2, с. 16].

Окрім цих двох моделей управління якістю, останнім часом у вищих навчальних закладах все частіше намагаються застосовувати міжнародні стандарти якості серії ISO 9000, в яких містяться і критерії TQM, і параметри EFQM.

Концепція ISO полягає в тому, що вимоги стандарту до менеджменту організації доповнюють вимоги до якості самої продукції. Основною продукцією ВНЗ є знання, уміння, методологічна культура, комплексна підготовка фахівців до самореалізації в суспільстві. Ця продукція ВНЗ є наслідком надання освітніх послуг у процесі реалізації освітніх програм. Тому останні також мають піддаватися оцінюванню й акредитації не тільки з боку держави, а й з боку суспільства й авторитетних міжнародних організацій.

Вимоги до систем менеджменту якості встановлені в ISO 9001, мають загальний характер і застосовуються для організацій у будь-яких сферах діяльності незалежно від категорії продукції. Сам стандарт ISO 9001 не висуває критеріїв оцінки продукції. В основі стандартів серії ISO лежать вісім основних принципів, серед яких – орієнтація на споживача, надання керівництву визначальної ролі, залучення співробітників, мотивація, ініціатива, підхід як до процесу, системний підхід до управління, постійне поліпшення, прийняття рішень, заснованих на фактах, взаємовигідні умови з постачальниками.

Вимоги до продукції можуть бути встановлені споживачами або організацією на основі передбачуваних запитів споживачів. Стосовно "продукції" ВНЗ вимоги мають міститися у стандартах вищої освіти.

Підхід до розробки і впровадження системи менеджменту якості складається з декількох ступенів, що включають: установлення потреб і очікувань споживачів та інших зацікавлених сторін; розробку політики і цілей організації у сфері якості; установлення процесів і відповідальності, необхідних для досягнення цілей у сфері якості; встановлення і визначення необхідних ресурсів та забезпечення ними для досягнення цілей у сфері якості; розробку методів для вимірювання результативності й ефективності кожного процесу; застосування результатів цих вимірювань для визначення результатів діяльності й ефективності кожного процесу; визначення засобів, необхідних для попередження невідповідностей і усунення їхніх причин; розробку і застосування процесу для постійного поліпшення системи менеджменту якості.

Якщо навчальний заклад використовує такий підхід, це означає гарантування випуску якісних спеціалістів (тобто якісного продукту), а також забезпечує основу для постійного удосконалення [2, с. 16].

Розглянемо критерії якості вищої освіти бюджетне фінансування, ліцензування, рівень акредитації, чисельність науково-педагогічних кадрів.

Високий рівень якості вищої освіти визначається в першу чергу бюджетним фінансуванням. Чітке визначення і розподіл сфери фінансування повинно забезпечити механізм функціонування бюджетного фінансування, що є великою проблемою в Україні як на рівні державного, так і на рівні місцевих бюджетів. Фінансування вищої освіти як мети підвищення якості вищої освіти в Україні має виступати важливим

інструментом поліпшення управління вищою освітою. Методи і форми фінансування мають бути орієнтовані на досягнення важливих соціально-економічних цілей [4, с. 555].

Світовий досвід дає приклади наступних форм виділення фінансових ресурсів: пряме фінансування на основі кошторисної вартості або чітко визначених нормативів; додаткові асигнування за окремими категоріальними програмами (наприклад, програма підтримки кращих студентів); фінансування специфічних програм (кредитування навчання, харчування малозабезпечених дітей); надання пільг (кредитів на здобуття вищої освіти не державою, а безпосередньо банками); фінансування за формулою, яка враховує певні кількісні та якісні показники діяльності навчального закладу; фінансування за конкурсом; “блокові” гранти; фінансування за результатами діяльності вищого навчального закладу; фінансування на рівні минулого року. Форми фінансування визначаються економічними умовами, зі змінами яких змінюється їхнє застосування. Потрібно заохочувати вищі навчальні заклади шляхом фінансування за результатами їх діяльності, тобто за кількісними та якісними показниками їх роботи.

Невід’ємною складовою проблеми якості вищої освіти виступають питання акредитації та ліцензування.

Система ліцензування і акредитації в Україні створювалася з урахуванням досвіду наявних у світі систем акредитації, вона відповідає вимогам сьогодення, хоча й потребує реформування та вдосконалення у зв’язку з вимогами Болонського процесу [5, с. 14].

Важливим принципом досягнення результативності діяльності вищої освіти та забезпечення високої якості підготовки фахівців є функціонування ефективної системи вищої освіти в державі. На сьогодні в Україні склалася суперечність між вимогами сучасного суспільства до фахівця і реальним рівнем підготовки студента у вищому навчальному закладі. Якість вищої освіти не може забезпечуватись залишковим принципом у ставленні держави до науково-педагогічних кадрів. Викладацька робота катастрофічно знецінена в Україні, як в моральному, так і в матеріальному сенсі. При цьому вища освіта в Україні стає масовою, контингент студентів постійно збільшується. Урядові, Міністерству освіти і науки, молоді та спорту, вченим Радам ВНЗ слід ретельніше займатися підготовкою педагогічних кадрів, таким чином дбаючи про якість вищої освіти. Потрібно фінансово з боку держави стимулювати молодь до збільшення фахівців галузі вищої освіти.

Для успішного застосування системи управління якістю у вищому навчальному закладі має існувати мотивація вищого керівництва ВНЗ до її створення. Керівництву ВНЗ належить домінуюча роль у впровадженні такої системи. Своїм прикладом менеджмент навчальної установи повинен демонструвати схильність до культури якості. Необхідним є проведення навчання керівництва вищого навчального закладу основам менеджменту якості і стандартам серії ISO шляхом проведення циклу лекцій з теоретичних основ менеджменту якості та практичних тренінгів.

На підставі вищевикладеного спробуємо визначити основні позиції створення системи управління якістю освіти:

1. Діагностика існуючого стану справ (в тому числі за допомогою соціологічного інструментарію), що дозволяє отримати ВНЗ всебічну картину своєї діяльності, оцінити, наскільки діяльністю ВНЗ задоволені споживачі, персонал, суспільство, усвідомити для чого вищий навчальний заклад існує, яку суспільну користь він приносить, наскільки йому треба стати краще за своїх конкурентів і на цій основі визначити пріоритетні напрямки удосконалення.

2. Формування політики цілей в галузі якості освітніх послуг і наукових досліджень, стратегічні цілі запровадження системи управління якістю, очікувані результати та механізми їх досягнення, а також гарантії реалізації такої доктрини.

Політика в галузі якості включає в себе широке планування намірів і цілей ВНЗ. Така політика визначається вищим керівництвом і формулюється в письмовій формі. В сучасних вимогах міжнародного стандарту ISO 9001:2000 особливий акцент робиться на прихильність вищого керівництва до проблеми якості.

Ціль в галузі якості – це особливо підкреслений в рамках політики в галузі якості і такий, що постійно береться до уваги елемент вимог, що ставляться до якості результатів діяльності ВНЗ. Стандарт ISO 9001:2000 вимагає розробляти досяжні і вимірні цілі, що пов’язані з політикою якості. Формулювання цілей має бути викладене настільки конкретно, щоб їх можна було зрозуміти і втілити на практиці.

На основі пріоритетів, що встановлені в галузі якості розробляється керівництво з якості – документ, що містить ключові процеси діяльності ВНЗ та відображає такі принципи, як орієнтація на вимоги споживачів, активну участь керівництва в роботі з покращення якості діяльності ВНЗ, мотивації співробітників до ініціативи в постійному покращенні якості діяльності організації та інше. Крім політики в галузі якості, цей документ має містити матрицю відповідальності керівників, методи та методичні вказівки з розробки та створення системи управління якістю.

3. Проведення змін в організаційній структурі. Зі складу вищого керівництва ВНЗ необхідно призначити уповноваженого з якості (як правило, проректор). Уповноважені з якості призначаються також у підрозділах – на факультетах та інститутах, від них керівництво очікує активного розповсюдження отриманих знань по підрозділах, лідерства в процесах побудови системи управління якістю, навчання співробітників.

Уповноважені з якості координують діяльність з запровадження елементів системи управління якістю, визначають методи удосконалення цієї системи. Для ефективної діяльності системи уповноважених з якості необхідно організувати навчання співробітників згідно з вимогами ISO 9001:2000, адаптованого для вищих навчальних закладів, і перевірити ефективність такого навчання.

Одним з ключових моментів є мотивація персоналу до запровадження системи управління якістю. Необхідно своєчасно інформувати своїх співробітників про наміри в галузі управління якістю освітньої діяльності. Доцільно створити на сайті вищого навчального закладу розділ “Система управління якістю”.

1. Документування процесів діяльності. Вищий навчальний заклад має представити свою діяльність як ланцюг взаємопов'язаних процесів. Будь-яка діяльність може розглядатися як технологічний процес і тому може бути покращена. В діяльності ВНЗ можуть бути виділені такі процеси: академічне навчання, науково-дослідна робота, додаткові освітні послуги. Опіраючись на основні процеси, необхідно виділити підтримуючі й керуючі процеси, процеси виміру, аналізу й поліпшення, а також додаткові процеси, що відбивають особливості діяльності ВНЗ й підрозділів, використовуючи документи щодо оформлення процедур, інструкцій і форм, наведені керівництва з якості. Всі розроблені документи потрібно систематизувати по рівнях піраміди процесів у ВНЗ.

2. Для оцінки ефективності функціонування елементів системи управління якістю необхідно проводити регулярний контроль ключових процесів, що здійснюються відповідно до розроблених елементів, і вчасно усувати невідповідності, пов'язані з конфліктними ситуаціями при взаємодії різних елементів системи якості, і коригувати документацію системи управління якістю.

3. Інсталяція системи управління якістю полягає в переході організації / підрозділу на роботу відповідно до підготовлених, затверджених й уведених у дію документів системи управління якістю. На робочих місцях необхідно визначити обов'язки, повноваження й відповідальність кожного співробітника в рамках системи управління якістю, розробити й увести в дію посадові й робочі інструкції, перевірити виконання персоналом документованих процедур.

4. Обговорення в колективі основних і додаткових процесів ВНЗ / підрозділів дозволить виявити галузі ефективно функціонуючих елементів системи управління якістю й галузі, де можливе поліпшення. «Принцип постійного поліпшення» є одним з основних моментів діяльності ВНЗ. Пов'язані з якістю продукції цілі мають швидко приводитися у відповідність до змін ситуації. Постійне поліпшення досягнутої якості повинно всіма співробітниками розумітися як завжди актуальна мета.

5. Аудит якості є складовою системи управління якістю ВНЗ, оскільки це інструмент безперервного поліпшення якості й удосконалення структури витрат. Аудит якості – це систематичний і незалежний аналіз, що дозволяє визначити відповідність діяльності й результатів в галузі якості запланованим заходам, а також ефективність впровадження заходів і їхню придатність поставленим цілям. Поняття «аудит якості» застосовується, як правило, стосовно системи управління якістю або її елементів, до процесів або продукції (результат діяльності), але не обмежується цим. За допомогою аудиту якості перевіряється ефективність усіх видів діяльності ВНЗ, що забезпечують якість. Завдяки цьому розкриваються слабкі місця і приймаються коригувальні міри, контролюється ефективність прийнятих раніше коригувальних заходів з метою забезпечення відповідності нормам якості й одночасного повторного огляду економічності всіх заходів, що забезпечують якість, прийнятих на певному підприємстві.

До завдань аудиту якості, зокрема, належить: регулярна перевірка виконання й дотримання встановлених положень, документованих процедур, процесів і інструкцій; експертиза процесів і результатів діяльності підрозділів; оцінка документації й контроль документування результатів у галузі якості; проведення систематичної оцінки функціонування системи якості; визначення рівня кваліфікації й компетентностей персоналу, зайнятого в перевірці якості й виробництві (якщо для цього є особливі причини); оцінка вироблених послуг.

Перевірка системи управління якістю в цілому проводиться, як правило, щорічно. Перевірка процедур, процесів, результатів діяльності проводиться в міру необхідності. Перевірка якості послуг проводиться постійно. Якщо це необхідно, аудит може поширюватися також на постачальника або на особливі умови договору про поставки.

Сертифікація системи управління якістю, розробленої відповідно до міжнародного стандарту, – це формалізована процедура комплексної експертної оцінки ступеня її відповідності до вимог міжнародного стандарту ISO 9001.

Сертифікація гарантує, що ВНЗ добре організований; правильно розподілені обов'язки; є в наявності оперативні інструкції, добре документовані й відомі всьому персоналу організації; є й підтримуються в робочому стані засоби контролю; є професійний і добре навчений персонал, здатний виконувати свою роботу якісно, і т.п. Іншими словами, сертифікація гарантує, що система управління якістю ВНЗ здатна забезпечити якість діяльності, згадану в контракті або в публічній заяві (у пресі, по радіо й т.п.), і дозволяє вирішувати завдання, що підтверджують ефективність управління, підвищення конкурентоспроможності ВНЗ, а також одержання міжнародного визнання якості послуг або продукції.

Сертифікація підтверджує, що система управління якістю ВНЗ орієнтована на: підвищення якості основних продуктів діяльності університету - наукових досліджень, освітніх послуг і підготовки фахівців за рахунок поліпшення організації й управління основними процесами; забезпечення міжнародного визнання якості основних продуктів діяльності університету - наукових досліджень, освітніх послуг і підготовки фахівців за рахунок сертифікації системи управління якістю по стандарту ISO 9001: 2000

Міжнародна сертифікація розглядається як метод інтеграції вищої школи зі світовим науково-освітнім співтовариством, як найбільш ефективна можливість виходу в міжнародний освітній простір. При цьому

міжнародна сертифікація системи управління якістю науково-освітньої діяльності й освітніх програм є гарним підтвердженням (зовнішньою валідацією) високої якості процесів підготовки фахівців у ВНЗ.

Як правило, процедура сертифікації починається зі встановлення контакту між зацікавленим підприємством і службою із сертифікації. Це може відбуватися письмово, по телефону або при особистому контакті, так і на інформаційних зустрічах, семінарах або в будь-якій іншій формі. Після цього в ході інформаційної бесіди обговорюються мета й користь сертифікації, основні передумови для сертифікації; процес проведення процедури сертифікації; передбачувані витрати на сертифікацію; передбачувані терміни; необхідність залучення консультантів і аудиторів, що володіють спеціальними галузевими знаннями, і т.д.

На основі отриманої в бесіді інформації сертифікаційна служба становить індивідуальну пропозицію з проведення експертизи й сертифікації системи управління якістю для зацікавленого ВНЗ. За правильне проведення всієї експертної процедури сертифікації на всіх фазах відповідальним є керівник аудиту.

Після того, як ми розглянули деякі критерії якості вищої освіти та розглянули найочевидніші шляхи покращення системи управління якістю освіти у технічному ВНЗ, необхідно на останок зазначити деякі заходи, що допоможуть у реалізації взаємозв'язки критеріїв оцінки якості вищої освіти на європейському просторі. Необхідно установити офіційні взаємозв'язки з організаціями, що відповідають за гарантування якості вищої освіти в Європі. Співпраця міжнародних організацій з Україною з питань гарантії якості має відбуватися як на рівні університетів (внутрішня оцінка), так і на міжуніверситетському рівні – зовнішня оцінка якості.

Внутрішнє: оцінювання можуть здійснювати експерти з університетів-членів Європейської асоціації університетів, зовнішнє оцінювання – Європейська мережа забезпечення якості. Важливо забезпечити діяльність європейської системи якості освіти як постійно діючої системи. На цьому етапі можлива участь України в цій організації на рівні експертів. Ураховуючи готовність державної системи забезпечення якості, необхідно спланувати виконання Україною відповідних вимог Болонського процесу, а саме: визначення обов'язків державних органів; створення узгодженої системи оцінювання програм і вищих навчальних закладів, включаючи внутрішню і зовнішню оцінки; адаптацію систем акредитації, атестації та визначення процедур порівняння; створення мережі оцінки якості; створення набору погоджених стандартів і процедур для забезпечення якості; створення адекватної системи перевірки та забезпечення якості, акредитації кваліфікаційних організацій [6, с. 385].

ЛІТЕРАТУРА

1. Циба В. Т. Основи теорії кваліметрії: Навч. посіб./ В. Т. Циба. – К.: ІЗИН, 1997. – 160с.
2. Ніколаєнко С. Якість вищої освіти в Україні: погляд у майбутнє / С.Ніколаєнко // Вища школа. – 2006. – №2. – С. 3 – 22
3. Коровкин М. В. Система менеджмента качества в вузе / М. В. Коровкин, С. Б. Могильницкий, А. И. Чучалин // Инженерное образование. – 2005.– №3.– С. 62–73
4. Яременко Л. М. Підвищення якості вищої освіти як мета фінансового управління / Л. М. Яременко // Гуманітарний вісник ДВНЗ. – Переяслав-Хмельницький, 2006. – С. 553–558.
5. Алексєєнко В. І. Забезпечення моніторингу якості роботи у вищих навчальних закладах /В. І. Алексєєнко // Гуманітарний вісник ДВНЗ. – Переяслав-Хмельницький, 2006. – С. 14 – 18.
6. Згуровський М. З. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України [підручник] / М. З. Згуровський. – К.: НТУУ “КПІ”, 2006. – 544 с.

УДК 378.147

Вятчанина Л. І.

Київський славістичний університет

Вятчанина С. В.

Національний університет фізичного виховання і спорту України

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ – КЛЮЧОВА ПОЗИЦІЯ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

У статті йдеться про досвід Київського славістичного університету щодо підготовки фахівців рівня «магістр» зі спеціальності «Управління навчальним закладом»: здобутки та проблеми розбудови спеціальності в світлі ключових позицій Болонського процесу.

Ключові слова: Болонський процес, якість освіти, спеціальність «Управління навчальним закладом».

Вятчанина Л. І., Вятчанина С. В. Обеспечение качества образования – ключевая позиция Болонского процесса. В статье раскрывается опыт Киевского славистического университета по подготовке магистрантов по специальности «Управление учебным заведением»: достижения и проблемы развития специальности в свете ключевых позиций Болонского процесса.

Ключевые слова: Болонский процесс, качество образования, специальность «Управление учебным заведением».

Vyatchanin L., Vyatchanin S. Ensuring the quality of education - the key position of the Bologna process. The article deals with the experience of the Kyiv Slavonic University for graduate training in the specialty "Management of the institution": achievements and problems of the profession in light of the key points of the Bologna process.

Key words: Bologna process, quality of education, specialty "Management of the institution."